

หัวข้อวิจัย	แนวทางการพัฒนาระดับการรู้สารสนเทศของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย
ผู้ดำเนินการวิจัย	ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญญลักษณ์ ตำนานจิตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์สายสุดา ปันตระกูล
ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.สุชุม เฉลยทรัพย์
หน่วยงาน	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
ปี พ.ศ.	2558

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) มุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาระดับการรู้สารสนเทศของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวนทั้งสิ้น 368 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ตัวแทนกองการศึกษา สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ภูมิภาคละ 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านสารสนเทศ ภูมิภาคละ 2 คน และตัวแทนผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ภูมิภาคละ 2 คน รวมเป็น 4 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ รวมทั้งสิ้นเป็นจำนวน 24 คน เครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาระดับการรู้สารสนเทศของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย และนำข้อมูลเบื้องต้นของข้อเสนอแนะมาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นข้อคำถามเพื่อประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคำนวณค่าสถิติ ดังนี้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำข้อมูลเบื้องต้นจากแบบสอบถามตอนที่ 2 และข้อเสนอแนะเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถามเพื่อสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสังเคราะห์เนื้อหาด้วยการจัดลำดับและจัดหมวดหมู่ แล้วนำมาเขียนแจกแจงเป็นความถี่ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพการรู้สารสนเทศ ความต้องการรู้สารสนเทศ สภาพปัญหาและอุปสรรคในการรู้สารสนเทศของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นหญิง มีอายุ 41-50 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มากกว่า 15 ปีขึ้นไป ในด้านสภาพการรับรู้สารสนเทศ พบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการรับรู้สารสนเทศ โดยดูข่าว/สารคดีทางทีวีที่บ้าน สืบค้นและใช้ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตจากที่บ้าน/ที่ทำงาน และคุยเรื่องงานกับเพื่อนร่วมงาน มีวัตถุประสงค์ในการรับรู้สารสนเทศเพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ เพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และเพื่อใช้พัฒนาอาชีพ รับรู้สารสนเทศประเภทสิ่งพิมพ์ด้านการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลจากอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์มือถือ และนิตยสาร/วารสาร รับรู้สารสนเทศประเภทบุคคล จากเพื่อนร่วมงาน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครู/ครูใหญ่/ผู้อำนวยการโรงเรียน รับรู้สารสนเทศประเภทสิ่งพิมพ์จากรายงานหรือเอกสาร

ของทางราชการ เอกสารเกี่ยวกับกฎหมาย ข้อบังคับต่างๆ ระเบียบปฏิบัติงานและเอกสารเผยแพร่ เช่น แผ่นพับ ใบปลิว ด้านระดับการรู้สารสนเทศ พบว่า มีระดับการรู้สารสนเทศด้านเด็กปฐมวัย ด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และเพื่อติดตามข่าวสารข้อมูลที่ทันสมัย ด้านความต้องการสารสนเทศ พบว่า ต้องการสารสนเทศด้านเด็กปฐมวัย ใช้เพื่อการบริหารและการจัดการ เช่น จัดทำงบประมาณ การวางแผนการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กและประกอบการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน และเพื่อติดตามข่าวสารข้อมูลที่ทันสมัย ด้านสภาพปัญหาและอุปสรรค พบว่า เครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับใช้งานมีไม่เพียงพอ ผู้รับผิดชอบด้านการส่งเสริมการรู้สารสนเทศมีจำกัด และจุดบริการในการเข้าถึงสารสนเทศมีไม่เพียงพอ

2. แนวทางพัฒนาระดับการรู้สารสนเทศของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย ด้านการรู้สารสนเทศ พบว่า ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีการรู้สารสนเทศจากสื่อทุกประเภทและพัฒนาความรู้โดยศึกษาจากสื่อทุกประเภท ควรได้รับการอบรมอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของข้อมูลสารสนเทศ มีความสามารถในการแสวงหา เข้าถึง ประเมินค่า และใช้สารสนเทศนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ บนพื้นฐานของคุณธรรม จริยธรรม และถูกกฎหมาย รวมถึงการพัฒนา การคิดวิเคราะห์ได้ว่าสารสนเทศที่จำเป็นต้องใช้ในฐานะผู้บริหารประกอบด้วยเรื่องใดบ้าง เช่น กฎระเบียบ มาตรฐาน ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการพัฒนาระดับการรู้สารสนเทศ ควรมีการศึกษาหาความรู้ใหม่ จากสื่อวิทยุโทรทัศน์ คอมพิวเตอร์และเอกสารสิ่งพิมพ์ ควรได้รับการพัฒนาทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ จากผู้เชี่ยวชาญ เช่น การฝึกอบรม การจัดทำเว็บไซต์ให้ความรู้ การทำเอกสารเผยแพร่ และควรมีการพัฒนาการรู้ให้เท่าทันกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ ควรได้รับการแนะนำเรื่องทักษะการรู้สารสนเทศว่าเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหาร อีกทั้งยังเป็นผู้ถ่ายทอดและปลูกฝังทักษะดังกล่าวให้กับเยาวชน ซึ่งควรมีการตื่นตัวและรับรู้ข้อมูลข่าวสารอยู่ตลอดเวลาและต่อเนื่อง สามารถทำความเข้าใจในข่าวสารที่ได้รับ รวมถึงมีแสวงหาข้อมูลข่าวสารอยู่ตลอดเวลา อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์ สามารถสร้างองค์ความรู้ในวิชาชีพของตนเองได้อย่างมีคุณภาพ เป็นประโยชน์ต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ แต่ทั้งนี้ต้องไม่ลืมนำประยุกต์ให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมที่ดีงามของไทยด้วย โดยผู้บริหารควรมีความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ให้ทราบถึงแหล่งสารสนเทศ หรือวิธีการเข้าถึง โดยเฉพาะปัจจุบันที่เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องๆ พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ประกอบกับความเหลื่อมล้ำทางเทคโนโลยี อาจทำให้ศูนย์ที่อยู่ในท้องถิ่นต่างๆ ไม่สามารถเข้าถึงความรู้ที่ต้องการได้ ผู้บริหารควรพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษ ทักษะการใช้ห้องสมุด หรือสถาบันบริการสารสนเทศ และทักษะการใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการเข้าถึงสารสนเทศ